

Definitioner og ordforklaringer

Abort, legal	En fremkaldt abort foretaget i overensstemmelse med gældende lov.
Abortkvotient, samlet	Det antal legale aborter, som ville blive foretaget på 1.000 kvinder i løbet af de fertile aldre 15-49 år, hvis 1) ingen af de 1.000 kvinder døde før det fyldte 50. år, og 2) der i hver aldersklasse blev foretaget netop det antal legale aborter som angivet ved årets aldersbetingede abortkvotienter.
Affald	Affald er ethvert stof og enhver genstand, som indehaveren skiller sig af med, agter at skille sig af med eller er forpligtet til at skille sig af med.
Afgang (fra uddannelse)	Består i uddannelsesstatistikken af personer, som har fuldført en almen- eller erhvervskompetencegivende eksamen, og personer, som har forladt uddannelsen uden en kompetencegivende eksamen.
Afgiftsangivet omsætning	Omfatter salg på hjemmemarkedet af afgiftspligtige varer og tjenesteydelser, samt den afgiftsfri eksport mv. I den afgiftspligtige salgsværdi indgår told- og punktafgifter, hvorimod moms og registreringsafgift (biler) ikke er medregnet.
Afgørelse	Resultatet af en retshandling foretaget på baggrund af en sigtelse. Afgørelsen kan fx være ubetinget eller betinget dom, bøde, tiltalefrafald eller frifindelse.
Aflønning af ansatte	Omfatter i nationalregnskabsammenhæng lønninger af enhver art, dvs. også akkord- og overtidsbetaling, tantiemer, lønmodtageres og arbejdsgiveres bidrag til pensionsordninger og andre sociale ordninger samt værdien af naturalydelser. Der medregnes alle lønninger, som udbetales i Danmark uanset modtagerens nationalitet. Hvis lønninger fra udlandet tillægges og lønninger til udlandet fratrækkes, fås de lønninger, der er modtaget af lønmodtagere bosat i Danmark (danske residerter). Se også <i>Løn/fortjeneste</i> .
Aids	Acquired Immunodeficiency Syndrome (Erhvervet Immundefekt Syndrom) er slutstadiet af hiv-infektionen. På dette stadium vil immunforsvaret fungere så dårligt, at en lang række sygdomme vil kunne forekomme. Se også <i>Hiv</i> .
Aktieindeks	Benyttes til at vurdere den generelle udvikling på aktiemarkedet. Aktieindeks udtrykker værdistigningen af en kontantformue placeret i en aktieportefølje, hvis sammensætning afspejler sammensætningen af massen af børsnoterede aktier.
Aktieselskab	Et erhvervsdrivende selskab, hvor ingen af deltagerne (aktionærerne) hæfter personligt for selskabets forpligtelser, men hvor hæftelsen er begrænset til den af deltagerne tilvejebragte aktiekapital.
Aktiver	Et regnskabsmæssigt udtryk for formueværdi. Aktiver modsvarer af passiver.
Aldersbetinget fertilitetskvotient	Antal levendefødte pr. år født af mødre i en given aldersklasse pr. 1.000 kvinder i den pågældende aldersklasse i middelfolketallet eller 1.-juli-folketallet (anvendes fra 1989).
Almengymnasiale uddannelser	De almen-gymnasiale uddannelser er studiekompetencegivende og dækker over matematisk og sproglig studentereksamen, hf-eksamen og matematisk og sprogligt studenterkursus.
Almindelig fri handel	Omsætning af ejendomme, bortset fra familiesalg og tvangsauktion mv.

Ammekøer	Køer, der normalt ikke malkes, men dies af kalve til opdræt af kødrace.
Ammonium	NH ₄ er den kemiske betegnelse for ammonium. NH ₄ opstår fx, når landbruget spreder ammoniakholdigt gylle på landbrugsjorden. NH ₄ bidrager til forsurening.
Analfabetisme	Når et menneske over 15 år hverken kan læse eller skrive et simpelt udsagn om vedkommende hverdag.
Andelskasse	Lokalt pengeinstitut som modtager indskud fra og yder kredit til medlemmerne.
Anden ejer	Omfatter statslige, kommunale og selvejende institutioner samt foreninger
Andre løbende overførsler	Kommer fra andre indenlandske sektorer, EU og udland i øvrigt.
Andre løbende overførsler til og fra udlandet	Omfatter ensidige transaktioner mellem udlandet og offentlig forvaltning og service, selskaber eller enkeltpersoner, der er hjemmehørende i Danmark. Endvidere er enkelte poster, der i betalingsbalancestatistikken er behandlet som eksport/import af tjenester, henført til denne gruppe.
Anke og kære	En afgørelse i første instans kan eventuelt forelægges en højere retsinstans, dvs. landsretterne eller højesteret, til fornyet afgørelse.
Anlægsaktiver	Den del af de samlede aktiver, der er bestemt til vedvarende eje eller brug for selskabet.
Anmeldelse	En lovovertrædelse anmeldt til politiet eller som på anden måde er kommet til politiets kundskab.
Anpartsselskab	Et erhvervsdrivende selskab, hvor ingen af deltagerne (anpartshaverne) hæfter personligt for selskabets forpligtelser, men hvor hæftelsen er begrænset til den af deltagerne tilvejebragte indskudskapital.
Arbejder	Ansatte mandlige og kvindelige arbejdere samt medarbejdende mestre, der i almindelighed deltager i håndværksfaget. Omfatter faglærte arbejdere, lærlinge, EU-elever og ikke-faglærte.
Arbejdsbetingslidelse	Enhver sygdom, som er – eller formodes at være – opstået som følge af påvirkninger i arbejdsmiljøet.
Arbejdsformidling	Den statslige arbejdsformidling udføres af AF-kontorerne. AF-kontorerne arbejdsformidling udgør en del af den samlede pladsomsætning på arbejdsmarkedet. Om den kommunale arbejdsformidling, som indførtes i 1990, foreligger ingen statistik.
Arbejdsfunktion	Arbejdsfunktionen angiver, hvilket arbejdsområde en person er beskæftiget med.
Arbejdsløse	<i>Se Fuldtidsledige.</i>
Arbejdsløshedskasse	En af staten anerkendt forening enten af lønmodtagere eller af selvstændige erhvervsdrivende, der har sluttet sig sammen med det formål at sikre sig økonomisk bistand i tilfælde af ledighed. For at blive statsanerkendt skal kassen opfylde en række betingelser; bl.a. har det siden 1. januar 1985 været en betingelse, at der er mindst 5.000 medlemmer, hvilket har medført en række sammenlægninger af mindre kasser mv.

Definitioner og ordforklaringer

Arbeitsmarkeds- Tillægspension (ATP)	ATP er en obligatorisk aldersforsikring for lønmodtagere i alderen 16–66 år med mindst ni timers ugentlig arbejdstid.
Arbeitsmarkeds- placering	Arbeitsmarkedsplacering dannes ved først at udskille de ledige, herefter afgrænses personer som uddannelsessøgende, efterlønsmodtagere, pensionister, modtagere af overgangsydelse samt personer på orlov. Disse personer klassificeres som uden for arbejdsstyrken. Tilbage er de beskæftigede. Metoden er modificeret, således at personer, der er i gang med en uddannelse, udskilles først og placeres under uddannelse uanset personens arbejdsmarkedsplacering.
Arbeitsomfang	For forsikrede personer er arbejdsomfanget beregnet ud fra forsikringskategorien. Således betragtes heltidsforsikrede som heltidsbeskæftigede og deltidsforsikrede som deltidsbeskæftigede. For ikke-forsikrede personer beregnes arbejdsomfanget ud fra det indbetalte ATP-beløb og ansættelseslængden.
Arbeitsstandsning	De mest almindelige udtryk for arbejdsstandsninger er strejker og lockouter. I statistikken skelnes der ikke mellem rets- og interesseløst eller mellem overenskomstsmæssige og overenskomststridige arbejdsstandsninger.
Arbeitssteder og job ultimo november	Antal arbejdssteder ultimo november er opgjort som de arbejdssteder, hvor der er henført jobs til på dette tidspunkt. Jobs består dels af beskæftigede lønmodtagere og dels af selvstændige og medarbejdende ægtefæller.
Arbeitsstyrke	Summen af beskæftigede og arbejdsløse.
Arbeitsulykke	Pludselig indtrådt hændelse eller forgiftningstilfælde på arbejdspladsen, der har medført uarbejdsdygtighed i mindst én dag ud over tilskadekomstdagen.
Areal	Areal omfatter i boligstatistikken en bygnings samlede etageareal af samtlige etager i bygningen, målt til ydersiden af ydervæggene, samt areal i tagetagen, der kan udnyttes, men eksklusive kælderareal.
Bachelor	Bacheloruddannelsen varer tre år, og den blev indført ved bachelorreformen i 1993. Bacheloruddannelsen bygger oven på de almen-gymnasiale og erhvervs-gymnasiale uddannelser, og den er en forudsætning for master-, kandidat- og ph.d.-uddannelserne.
Basispriser	Defineres for indenlandsk produktion som prisen af fabrik eksklusive produkt-skatte, netto. For import er basisprisen defineret som cif-værdien plus told. Også værditilvækst kan defineres i basispriser (s.d.).
BEC	Classification by Broad Economic Categories. Udarbejdes af FN.
Bedrift	Landbrugs- eller gartneribedrift. Teknisk-økonomisk enhed, der omfatter det areal med tilhørende bygninger, maskiner og husdyr, der af bedriftens indehaver betragtes som hørende til samme brug. En bedrift kan således bestå af en eller flere selvstændigt vurderede landbrugsejendomme og/eller en eller flere dele af selvstændigt vurderede landbrugsejendomme. Tilforpagtede og tillejede arealer medregnes under bedriften, mens bortforpagtede eller bortlejede arealer betragtes som hørende til den bedrift, der har forpagtet eller lejet arealet.
Befolkningstilvækst	Fødte og indvandrede minus døde og udvandrede.
Beskæftigede	De beskæftigede består af lønmodtagere, selvstændige og medarbejdende ægtefæller. For at blive klassificeret som beskæftiget skal man udføre et arbejde mod en form for betaling i mindst en time i referenceperioden. Endvidere vil personer, der i referenceperioden er midlertidigt fraværende (pga. sygdom, ferie, orlov

	mv.), blive betragtet som beskæftiget. En lønmodtager skal have en fast tilknytning til en arbejdsgiver for at blive betragtet som midlertidigt fraværende.
Beskæftigelsesfrekvens	Beskæftigelsesfrekvens angiver antal beskæftigede i alderen 16-64 år i procent af den samlede befolkning i alderen 16-64 år. Før 2006: 16-66 år.
Betinget frihedsstraf	En domfældelse, hvor frihedsberøvelsen kun iværksættes, hvis personen inden for en vis prøvetid begår et nyt strafbart forhold eller overtræder vilkår fastsat af retten.
Bilrådighed	En familie har bilrådighed, når et eller flere familiemedlemmer er ejer af en eller flere personbiler eller varebiler, uden at ejeren har tilknytning til en erhvervsvirksomhed eller firmabil til rådighed.
Bistand til børn og unge	Hjælpeforanstaltninger til børn og unge i henhold til lov om social service vedrørende børnefamilier med særlige behov. Omfatter anbringelse uden for eget hjem med eller uden forældres samtykke samt visse forebyggende foranstaltninger.
Bolig	Et eller flere værelser, der hovedsageligt anvendes til beboelse og med selvstændig adgang samt beliggende i en permanent bygning.
Bolig- eller erhvervsenhed	En boligenhed eller en erhvervsenhed i en bygning defineres som et værelse eller flere sammenhængende værelser med tilhørende øvrige rum, anvendt til beboelse eller erhverv, eventuelt til både beboelse og erhverv. Der kræves selvstændig adgang fra vej eller gade gennem have eller gennem fælles gang- eller trappearealer. Det er afgørende, om enheden kan adresseres selvstændigt i overensstemmelse med ovenstående krav om selvstændig adgang.
Boligstøtte	Hjælp til boligudgifter, der afhængigt af husstandens sammensætning, indkomst- og boligforhold kan tildeles efter ansøgning. <i>Boligsikring</i> kan tildeles lejere i udlejningslejligheder o.l. samt bofællesskaber, hvor lejeren ikke er pensionist. <i>Boligyldelse</i> kan tildeles modtagere af social pension, som bor i leje-, andels- eller ejerbolig samt bofællesskaber.
Brugte biler	Køb af brugt bil omfatter køb ved genregistrering af tidligere registreret bil, herunder importeret brugt bil, eller ved ejerskifte af allerede registreret bil.
Bruttoavance	Bruttofortjeneste i pct. af omsætning.
Bruttoenergiforbruget	Den mængde energivarer, der er til rådighed efter konvertering i raffinaderier og inden konvertering i el-, gas- og fjernvarmeværker.
Bruttofaktorindkomsten	Beregnes ved fra bruttoværditilvæksten i basispriser at fratække andre produktions-skatter, netto. Er lig med bruttonationalproduktet i faktorpriser.
Bruttofortjenesten	Beregnes som <i>omsætning</i> minus <i>vareforbrug</i> minus <i>køb af lønarbejde og underentrepriser</i> .
Bruttonationalproduktet i markedspriser	Fremkommer opgjort fra produktionssiden ved fra produktionsværdien i markedspriser at trække den totale værdi af forbrug i produktionen i køberpriser. Dette begreb kan også opgøres fra indkomstsiden som aflønning af ansatte plus overskud af produktionen og blandet indkomst plus produktionsskatter, netto. Endelig kan det opgøres fra anvendelsessiden som summen af alle endelige anvendelser i køberpriser minus importen af varer (cif) og tjenester.
Bruttonationalprodukt i udvalgte lande	Bruttonationalprodukt pr. indbygger er opgjort som indeks i forhold til gennemsnittet af EU27=100. Hvis indekset for et land er højere end 100, betyder det, at

Definitioner og ordforklaringer

	<p>det pågældende lands BNP pr. indbygger er højere end EU-gennemsnittet og omvendt. BNP pr. indbygger omregnet med købekraftpariteter udtrykker mængdemæssige forskelle mellem lande, da der ved omregning er taget højde for forskelle i prisniveauet mellem landene. Omregning med valutakursen tager imidlertid ikke fuldt ud hensyn til forskelle i prisniveauet i de lande, der sammenlignes. Det medfører, at BNP overvurderes i lande med højt prisniveau og undervurderes i lande med lavt prisniveau.</p>
Bruttonationalindkomsten i markedspriser	Denne dannes ved fra bruttonationalproduktet i markedspriser at fradrage formueindkomst samt udgifter til aflønning af ansatte (netto) til udlandet.
Bruttoopsparingen	Svarer til den disponible bruttonationalindkomst i markedspriser med fradrag af privat og kollektivt forbrug. Bruttoopsparingen bliver derved også lig med bruttoinvesteringer plus kapitaloverførsler, netto, og fordringserhvervelse, netto.
Bruttooverskud af produktion i offentlig forvaltning og service	Er den del af bruttofaktorindkomsten, der tilfalder det offentlige selv. Da det offentlige produktion opgøres fra omkostningssiden, svarer bruttooverskuddet pr. definition til afskrivninger, også kaldet reinvestering eller forbrug af fast realkapital, i offentlig forvaltning og service.
Bruttooverskud af produktionen og blandet indkomst	Beregnes som bruttoværditilvæksten i basispriser minus andre produktionsskatter, netto, og aflønning af ansatte. Såfremt forbrug af fast realkapital fratrækkes fås nettooverskud af produktionen og blandet indkomst, der medgår til aflønning af selvstændiges arbejde i egen virksomhed og til forrentning af kapital mv.
Bruttoreproduktionstal	Det antal levendefødte piger, som 1.000 kvinder sætter i verden i løbet af de fertile aldre 15-49 år, hvis ingen af dem dør, før de er fyldt 50 år, og de i hver aldersklasse føder netop så mange børn som angivet ved årets fertilitetskvotienter.
Bruttotonnagen (BT)	Er et ubenævnt tal, der er et udtryk for rumindhold af alle lukkede rum i skibet. Dette mål har nu afløst bruttoregister tonnagen (BRT).
Bruttoværditilvækst i basispriser	Er lig med bruttonationalproduktet i basispriser og opgøres for det enkelte erhverv som produktionsværdien i basispriser minus forbrug i produktionen i køberpriser. Det er således også lig med summen af andre produktionsskatter, netto, aflønning af ansatte og bruttooverskud af produktionen og blandet indkomst. For samfundet som helhed kan bruttoværditilvæksten tillige opgøres som bruttonationalproduktet i markedspriser minus produktsskatter, netto.
Bygningens hovedsagelige anvendelse	Svarer til bygningens faktiske anvendelse. I tilfælde af flere anvendelser er den anvendelse registreret, der beslaglægger det største etageareal.
Bygningsbegrebet	Ved en bygning forstås en sammenhængende bebyggelse, i det væsentligste opført af ensartede materialer og i reglen med samme antal etager.
Byområde	Omfatter mindst 200 indbyggere i en sammenhængende bebyggelse med højst 200 meters afstand mellem husene, med mindre afbrydelserne skyldes offentlige anlæg, idrætspladser, erhvervsmæssige anlæg eller lignende
Bytteforholdet	Udtryk for forholdet mellem enhedsværdiindekset for eksporten og enhedsværdiindekset for importen udtrykt i pct.
Bøger og småtryk	Ikke-periodisk trykte publikationer gjort tilgængelige for offentligheden; bøger er defineret som publikationer på mindst 49 sider, mens småtryk er på 5–48 sider.
Børnebidrag	Bopælskommunen udbetaler i visse tilfælde (fx efter aftale mellem forældrene, eller når bidrag ikke betales rettidigt) forskudsvis børnebidrag (normalbidrag) til

	<p>børn født uden for ægteskab eller til separerede og fraskilte ægtefællers børn, når den bidragsberettigede ikke bor sammen med den anden af barnets forældre. Forskudsvis udbetaling af børnebidrag dækker ikke de bidrag, der udbetales rettidigt af de bidragspligtige uden det sociale udvalgs medvirken.</p>
Børnefamilieydelse	<p>Ydelse som udbetales uafhængigt af indkomstforholdene til alle familier med børn under 18 år som et fast beløb pr. barn. Ydelsens størrelse afhænger af barnets aldersgruppe (0-3 år, 4-6 år, 7-17 år).</p>
Børnetilskud	<p>Tilskud som udbetales uden hensyn til indkomst som ordinært og ekstra børnetilskud til enlige forsørgere med børn under 18 år. Særligt børnetilskud udbetales til forældrelose børn, børn af pensionister, børn af enker/enkemænd samt børn født uden for ægteskab, hvor ingen er anset som bidragspligtig. 1. april 2000 blev særligt børnetilskud til pensionister indtægtsreguleret. Siden 1. januar 2001 er særligt børnetilskud desuden tildelt familier, hvor mindst én forælder deltager i en SU-berettiget uddannelse, og i disse tilfælde er tilskuddet indtægtsreguleret.</p>
Cirkulerende børsnoterede obligationer	<p>Værdien af de udestående obligationer (inkl. statsgældsbeviser, skatkammerbeviser og CMO-obligationer) noteret på Københavns Fondsbørs og registreret i værdipapircentralen.</p>
Dagpenge ved sygdom eller fødsel	<p>Dagpengeydelse som sikring ved indtægtstab pga. sygdom, tilskadekomst, fødsel eller adoption. Ordningen omfatter alle erhvervsaktive personer med bopæl og skattepligt i Danmark og består for sygedagpengenes vedkommende dels i en obligatorisk sikring for alle lønmodtagere fra første fraværsdag, dels i en frivillig sikring efter to ugers fravær for selvstændige. Statistikken omhandler alene de tilfælde, hvor kommunen udbetaler dagpenge. Ved sygdom skal private arbejdsgivere normalt udbetale dagpenge til lønmodtagere i de første to uger af fraværsperioden og offentlige arbejdsgivere i hele fraværsperioden.</p>
Dansk oprindelse	<p>En person har dansk oprindelse, hvis mindst én af forældrene er dansk statsborger og født i Danmark.</p>
Delpension	<p>Ydelse til lønmodtagere og selvstændige i alderen 60–65 år, når visse betingelser om bopælstid og arbejdsforhold er opfyldt. Arbejdstiden skal nedsættes til 12–30 timer pr. uge. Delpensionen beregnes ud fra dagpengesatsen og kan højst udgøre 82 pct. af indtægtstabet ved arbejdstidsnedsættelsen.</p>
Deltagelsesgrad	<p>For hver arbejdsmarkedspolitisk foranstaltning beregnes en deltagelsesgrad for opgørelsesperioden på basis af en registreret startdato, en kendt eller en planlagt slutdato og en oplysning om antal timer pr. uge i foranstaltningen. Deltagelsesgraden udregnes som forholdet mellem de dage i perioden, som en person deltager i en foranstaltning, og periodens dage ganget med forholdet mellem det ugentlige antal timer i foranstaltningen og det mulige antal ugentlige timer.</p>
Diskonto	<p>Rente, beregnet som procentuelt fradrag ved salg eller indløsning af en fordring. Nationalbankens diskonto: Nationalbankens basisrente i forhold til hvilken renten på mellemværende med pengeinstitutterne fastsættes.</p>
Disponibel brutto-nationalindkomst i markedspriser	<p>Beregnes ved fra bruttonationalindkomsten i markedspriser at trække løbende overførsler mv. (netto) til EU's institutioner og øvrige udland.</p>
Disponibel indkomst	<p>Disponibel indkomst er det beløb, man har tilbage af indkomsten til forbrug og opsparing, når direkte skat mv., underholdsbidrag og renteudgifter er betalt.</p>

Definitioner og ordforklaringer

Distriktsblade	Periodiske publikationer med begrænset, men varieret tekst, der husstandsomdeles gratis. Økonomien er baseret på annoncer.
Dødelighedsindeks	Mål for dødeligheden i et erhverv i forhold til alle mænd/kvinder i erhverv. Ved beregning er der taget højde for forskellen i aldersdelingen mellem erhvervene.
Dødshyppighed	Angiver (i 100.000-dele) hyppigheden af dødsfald i løbet af et år, fra en fødselsdag til den næste. Anvendes i dødelighedstavler.
Effektiv kronekurs	Indekset for den effektive kronekurs er en geometrisk sammenvejning af udviklingen i 25 af Danmarks vigtigste handelspartners valutaer over for den danske krone.
Effektiv rente	Består af den direkte rente samt af den gennemsnitlige udtrækningsgevinst. Den direkte rente fås ved at multiplicere den pålydende rente med 100 og dividere med købskursen på det pågældende papir.
Efterkommer	En efterkommer er født i Danmark, og ingen af forældrene er både dansk statsborger og født i Danmark. Hvis der ikke findes oplysninger om nogen af forældrene, og personen er udenlandsk statsborger, opfattes personen også som efterkommer. Hvis en eller begge forældre, der er født i Danmark, opnår dansk statsborgerskab, vil deres børn ikke blive klassificeret som efterkommere. Fastholder danskfødte forældre imidlertid begge et udenlandsk statsborgerskab, klassificeres deres børn som efterkommere.
Egenkapital	Ejernes andel af kapitalen. Beregnes som aktiver i alt minus summen af hensættelser og gæld.
Ejendomsvurdering	Den offentlige ejendomsvurdering er en vurdering af alle landets faste ejendomme, der foretages årligt som baggrund for ejendomsskatten og ejendomsværdiskatten.
Ejendomsværdi	Værdifastsættelse af fast ejendom (jord og bygninger) skete frem til 1996 normalt ved vurderinger hvert fjerde år samt ved årsreguleringer. Siden 1998 er værdifastsættelsen sket ved årlige vurderinger. Ejendomsværdien består af grundværdi og bygningsværdi (forskelsværdi).
Ejer	Omfatter i erhvervsstatistikken ansvarlige indehavere med hovedbeskæftigelse i firmaet, inkl. medarbejdende ægtefælle.
Ejerform	Firma med begrænset ansvar mv.: Aktieselskab (A/S), anpartsselskab (ApS), andelsselskab med begrænset ansvar (AmbA). Ansvarligt firma: Enkeltmandsfirma, interessentskab, kommanditselskab, andelsselskab i øvrigt. Øvrige ejere er staten, kommunerne, fonde, foreninger og selvejende institutioner.
Ekspor af varer og tjenester	Omfatter dels alle varer (nye eller brugte) som mod betaling eller gratis endeligt forlader dansk økonomisk område til et bestemmelsessted i den øvrige verden, og dels alle tjenester, som danske enheder leverer til udenlandske enheder.
Elektronisk handel	Salg eller køb baseret på ordrer afgivet via internettet. I visse sammenhænge omfatter elektronisk handel også ordrer afgivet via andre computerbaserede netværk, eksempelvis i form af EDI (Electronic Data Interchange).
Energi- og ressourceafgifter	Afgifter på elektricitet, gas, benzin, naturgas samt visse olieprodukter. Desuden afgifter på stenkul, brunkul og koks mv.

Enfamiliehus	Stuehus til en landbrugsejendom, parcelhus, række-, kæde- eller dobbelthus.
Enhedsværdiindeks	Enhedsværdiindekset udtrykker ændringer i prisen på de importerede og eksporterede varer.
Enlig	En enlig person er en person, der ikke lever i par. En enlig under 25 år må ikke være hjemmeboende barn (se dette) i forældrenes familier. I indkomststatistikens familietabeller indgår også ikke-hjemmeboende børn, som ved årets slutning var fyldt 15 år, i gruppen enlige. Se også <i>Par</i> og <i>Familie</i> .
Erhverv	Placering af de beskæftigede på erhverv. Grupperingerne af erhvervene følger Dansk Branchekode. Se årbogens afsnit om erhvervsgruppering.
Erhvervsfaglige uddannelser	Erhvervsfaglige uddannelser er erhvervsfagligt grundforløb og erhvervsfagligt praktik- og hovedforløb. Disse uddannelser er erhvervskompetencegivende, men det gælder dog ikke for grundforløbet alene. Erhvervsfaglige uddannelser er eksempelvis murer, tømrer og elektriker. Uddannelserne er en blanding af praktisk oplæring på arbejdspladsen og skoleophold.
Erhvervsgymnasiale uddannelser	De erhvervsgymnasiale uddannelser er studiekompetencegivende og omfatter højere handelseksamen (hhx) og højere teknisk eksamen (htx).
Erhvervsfrekvens	Erhvervsfrekvens angiver antal personer i arbejdsstyrken i alderen 16-64 år i procent af den samlede befolkning i alderen 16-64 år. Før 2006: 16-66 år.
Erhvervsindkomst	Omfatter løn o.l., herunder bidrag til arbejdsgiveradministrerede pensionsordninger og nettooverskud af selvstændig virksomhed. Erhvervsmæssige renteindtægter og renteudgifter er holdt ude fra opgørelsen af virksomhedsoverskuddet. Bl.a. af denne grund er det ikke muligt direkte at sammenligne selvstændiges og lønmodtageres primærindkomster.
Erhvervspendling	En person opgøres som erhvervspendler, når vedkommende ikke bor og arbejder i samme kommune.
Factoring	Ved factoring belåner finansieringsselskabet en kreditors fakturaer.
Fagblade og tidsskrifter	Periodiske publikationer, der primært henvender sig til målgrupper med fælles faglige/økonomiske selektive interesser. Økonomien er baseret på medlemskontingenter, abonnementer og eventuelt annoncer.
Faktisk arbejdstid	Faktisk arbejdstid er den faktiske ugentlige arbejdstid, inklusive evt. faktisk overarbejde.
Faktorpriser	Faktorpriser er basispriser fratrukket andre produktionsskatter, fx vægtafgifter og ejendomsskatter, samt tillagt andre produktionssubsidier. Det er det prisniveau, bruttofaktorindkomsten (BFI) måles i. BFI kaldes også bruttonationalproduktet (BNP) i faktorpriser.
Familie	En eller flere personer, som bor på samme adresse, og som har visse indbyrdes relationer. En familie består af en enlig med eller uden børn, af et par med eller uden børn, eller af et ikke-hjemmeboende barn under 18 år. Hjemmeboende børn (se dette) regnes med til forældrenes familier.
Familieindkomst	Omfatter i indkomststatistikken summen af primær-, overførsels-, formueindkomst (se definitionen af disse begreber) og visse udenlandske indkomster, som ikke umiddelbart kan henføres til de ovenstående tre typer indkomst.

Definitioner og ordforklaringer

Fast ejendom	Selvstændigt matrikuleret ejendom bestående af jord og bygninger.
Fast realkapital	Fast realkapital opgøres både brutto og netto alt efter, om der tages hensyn til slid og faldende restlevetid for kapitalgoder, der indgår i en produktionsproces. Ved bruttobeholdningen af fast realkapital forstås værdien af alle kapitalgoder opgjort i genanskaffelsespriser for nye kapitalgoder. I faste priser er nettobeholdningen lig bruttobeholdningen minus det akkumulerede forbrug af fast realkapital og afspejler derved, at markedsprisen falder med dalende restlevetid.
Faste bruttoinvesteringer	Omfatter udgifter forbundet med opførelse af nye bygninger (herunder boliger) og anlæg samt køb af transportmidler, maskiner, software og inventar mv. Hertil kommer tilvæksten i landbrugets stambesætninger.
Fastlønnede	Lønmodtagere, hvis løn opgøres på månedsbasis, typisk funktionærer, men fx også lønmodtagere ansat på funktionærlignende vilkår uden at være omfattet af funktionærloven.
Ferie- og forretningsrejser	Danskernes ferie- og forretningsrejser med mindst én overnatning. Beskriver danskernes rejsemønstre, aldersfordeling, rejsegruppens størrelse, rejsens organisation og turisternes samlede udgifter ved rejsen.
Fertilitet, samlet	Det antal levendefødte, som 1.000 kvinder ville sætte i verden i løbet af de fertile aldre fra 15 til 49 år, hvis 1) ingen af de 1.000 kvinder døde før det fyldte 50. år, og 2) de i hver aldersklasse fødte netop så mange børn som angivet ved årets fertilitetskvoteinter.
Fertilitetskvoteient, generel	Antal levendefødte pr. år pr. 1.000 kvinder i den fertile alder 15-49 år.
Fertilitetskvoteient, summarisk	Antal levendefødte pr. år. pr. 1.000 indbyggere.
Finansielle transaktioner	Finansielle transaktioner i betalingsbalancen forekommer, når fx den danske stat, danske kommuner eller danske erhvervsvirksomheder optager lån i udlandet, eller danske værdipapirer bliver solgt til udlandet. I begge tilfælde fremkommer der en statusforringelse over for udlandet, der modsvares af en stigning i valuta-reserven. Det samme gælder, hvis man her i Danmark modtager afdrag på lån, der er ydet til udlandet. Omvendt vil et lån, ydet herfra til personer i udlandet, og de afdrag, som her i landet betales på en gæld, man har i udlandet, optræde som en forbedring af status, der modsvares af en nedgang i valuta-reserven.
Finanslån	Lån optaget i udlandet, typisk i udenlandsk valuta, med en løbetid på mindst et år.
Firma	I erhvervsstatistikken en juridisk enhed, der udøver én eller flere økonomiske aktiviteter på én eller flere lokale enheder (virksomheder).
Flerfamiliehus/ etagebyggeri	Typisk en udlejnings- eller ejerlejlighedsejendom, hvor der findes to eller flere lejligheder, der tjener som bolig.
Foderenhed (FE)	Regningsenhed med udgangspunkt i foderværdien. Fx er 1 foderenhed lig foderværdien af 0,97 kg hvede, 1,00 kg rug, 0,98 kg triticale, 1,05 kg byg, 1,26 kg havre, 0,92 kg bælgssæd eller 0,59 kg raps. En foderenhed for halm beregnes med 5,5 kg hvede-, havre- og triticalehalm, 5 kg bygalm eller 7,5 kg rugalm. For grøn-foder og rodfrugternes vedkommende er omregningen baseret på tørstof-indholdet.
Folkepension	En social alderspension for alle personer, der opfylder nærmere angivne betin-

	<p>gelse om dansk indfødsret og bopælstid.</p> <p>Hvis man er født før den 1. juli 1939, kan man få folkepension, når man fylder 67 år. Hvis man er født 1. juli 1939 eller senere, kan man få folkepension, når man fylder 65 år.</p> <p>Folkepensionen består af et grundbeløb og et pensionstillæg, der begge er indkomstbestemte. Grundbeløbets størrelse afhænger af indkomst ved personligt arbejde. Pensionstillæggets størrelse afhænger af ægtefælles/samlevers samlede indkomst ud over folke- og førtidspension.</p>
Forberedende uddannelser	<p>Ikke-kompetencegivende uddannelser af kortere varighed, der forbedrer grundskolen og ungdomsuddannelserne, fx teknisk introduktionskursus og indgangsårs til social og sundhed samt værkstedskurser.</p>
Forbrug	<p>I forbrugsundersøgelsen opgøres forbruget som de private husstandes samlede udgifter til varer og tjenester, når hensigten er direkte behovstilfredsstillelse.</p> <p>Specielt opgørelsen af boligforbruget for boligejere indebærer visse problemer. I forbrugsundersøgelsen er problemet søgt løst ved at beregne en husleje (lejeværdi af egen bolig). Beregningen tager udgangspunkt i tilgængelige statistikker over, hvor stor huslejen ville være i en tilsvarende udlejningsbolig, altså i en bolig af samme størrelse og alder, samme beliggenhed og med samme faciliteter.</p> <p>Opdelingen af forbruget følger i hovedsagen de nationalregnskabsmæssige principper og bygger på det europæiske nationalregnskabssystem, ENS95. Efter dette system inddeles varer og tjenester efter formål. I den mest detaljerede form indgår i forbrugsundersøgelsen ca. 1.200 enkelte forbrugstyper, der hver er tildelt en ottecifret kode. I Statistisk Årbog sker offentliggørelsen på det to- eller det firecifrede niveau, mens detaljerede opgørelser leveres på servicebasis.</p>
Forbrug af fast realkapital	<p>Forbrug af fast realkapital i årets priser er et mål for den faste realkapitals fysiske og tekniske værdiforringelse som følge af slid samt teknisk og økonomisk forældelse. Forbrug af fast realkapital adskiller sig fra begrebet afskrivninger i virksomhedsregnskaber. Afskrivninger i virksomhedsregnskaber kan tillige indeholde et element af omvurdering som følge af prisændringer.</p>
Forbrug i produktionen	<p>Beregnes som de varer og tjenester, der er anvendt ved produktionen. I offentlig forvaltning og service defineres det som køb af varer og tjenester til løbende forbrug, herunder udgifter til leje af lokaler og bygninger mv., forsikringspræmier samt indirekte skatter og afgifter betalt af det offentlige selv. Endvidere betragtes en del af anskaffelserne af varige goder til militæret (våbensystemer) fortsat per konvention som forbrug i produktionen.</p>
Forbrugerbetalte magasiner	<p>Periodiske publikationer med informativ og underholdende tekst udgivet ugentlig eller sjældnere, primært rettet mod familien/familiemedlemmer. Økonomisk baseret på løssalg og annoncer.</p>
Forbrugerprisindekset	<p>Forbrugerprisindekset viser den økonomiske inflation i samfundet. Forbrugerprisindekset opgøres på grundlag af de faktiske priser, forbrugerne betaler for varer og tjenesteydelser, der indgår i det private forbrug. Vægtgrundlaget er baseret på nationalregnskabets opdeling af det private forbrug på dansk område kombineret med oplysninger fra forbrugsundersøgelsen.</p>
Forbrugerprisindeks, 1900 = 100	<p>Frem til 1963 er indekset baseret på materiale fra beregning af detailpristallet, idet direkte skatter og kontingenter mv., som indgik i detailpristallet, er trukket ud. Herved er beregningsgrundlaget for årene før 1964 tilnærmet de principper,</p>

Definitioner og ordforklaringer

	<p>som fra 1964 er lagt til grund for forbrugerprisindekset. Vægtgrundlaget i detailpristallet var baseret på leveomkostningerne i arbejder- og tjenestemandsfamilier ifølge de afholdte forbrugsundersøgelser, mens vægtgrundlaget i forbrugerprisindekset fra 1964 har været baseret på det private forbrug for alle husholdninger. Ved sammenkædningen af indeksene i 1964 er der set bort fra disse afvigelser, idet de erfaringsmæssigt vil være uden afgørende indflydelse.</p>
Formueindkomst	<p>Består af renter og udbytter samt den beregnede husleje af ejerbolig. Indtægterne omfatter bl.a. renter af lån ydet udlandet, udbytter af aktier i udenlandske selskaber samt indtjening af overskud i danske virksomheder i udlandet. Udgifterne omfatter bl.a. renter af lån i udlandet, udbytter til danske aktier på udenlandske hænder samt udenlandske selskabers indtjening af overskud i deres filialer og datterselskaber her i landet. I Indkomststatistikken omfatter formueindkomst nettorenteindtægt, herunder også nettorenteindtægt i forbindelse med selvstændig virksomhed, aktieudbytte, fortjeneste ved salg af visse formuegoder og en beregnet lejeværdi af egen bolig.</p>
Formueindkomst til og fra udlandet	<p>Omfatter fortrinsvis renter af alle lån optaget i udlandet af danske enkeltpersoner, selskaber og det offentlige samt udbytter fra danske selskaber til udenlandske moderselskaber, aktie- eller anpartsindehavere o.l. På tilsvarende måde fremkommer renter og udbytter fra udlandet som indtægt for danske långivere, moderselskaber osv.</p>
Forpagtning	<p>Leje af et areal.</p>
Forskning og udvikling (FoU)	<p>FoU omfatter skabende arbejde foretaget på et systematisk grundlag for at øge den eksisterende viden – herunder viden om mennesket, kulturen og samfundet – samt udnyttelsen af denne viden til at udtænke nye anvendelsesområder. Fælles for al FoU-aktivitet er, at den skal indeholde et <i>nyhedselement</i>. FoU-begrebet omfatter forskning og eksperimentel udvikling inden for teknik, naturvidenskab, sundhed, jordbrugs- og veterinærområdet samt inden for kendskabet til mennesket, kulturen og samfundet. Det betyder, at også forskning og udvikling i forbindelse med administration, økonomisk planlægning, systemanalyser samt salg og afsætning medtages i opgørelserne.</p>
Forskningsbiblioteker	<p>Alle biblioteker, som i det væsentlige er finansieret med offentlige midler, og som ikke er folke- eller skolebiblioteker eller knyttet til folkebibliotekssektoren.</p>
Forsyning	<p>Industriens salg af egen produktion + import ÷ eksport.</p>
Fortjeneste	<p>Se <i>Løn</i>.</p>
Frivillige bidrag til sociale sikringsordninger	<p>Er bidrag, der giver yderen ret til offentlige sikringsydelser. Frivilligheden betyder, at bidragene falder uden for skatte- og afgiftsområdet. De frivillige ordninger omfatter bidrag til frivillig syge-, dagpengesikring og frivillige bidrag til ATP, hovedsageligt fra selvstændigt erhvervsdrivende, der frivilligt har tilsluttet sig ordningen.</p>
Fuldført byggeri	<p>Byggeri, hvortil der er udstedt enten ibrugtagningstilladelse, midlertidig ibrugtagningstilladelse, eller hvor byggeriet er konstateret fuldført, uanset om der foreligger en ibrugtagningstilladelse.</p>
Fuldtidsbeskæftigede	<p>Udtrykker den samlede præsterede arbejdsmængde målt i fulde arbejdsår. Ansatte, der arbejder på deltid eller kun har været ansat en del af året, indgår med en tilsvarende brøkdel. Beregnes på grundlag af bidraget til Arbejdsmarkedets Tillægspension (ATP), som varierer forholdsmæssigt med arbejdstidens længde.</p>

Fuldtidsledige	<p>Personer klassificeres som arbejdsløse, hvis de i referenceperioden ikke er i arbejde, men er til rådighed for arbejdsmarkedet og samtidig søger arbejde. Statistikken over registrerede arbejdsløse (CRAM) udarbejdes i bedst mulig overensstemmelse hermed.</p> <p>I CRAM beregnes en persons ledighed ud fra antal ledige timer i ugen. Antallet af fuldtidsledige beregnes ved at multiplicere antallet af personer, der har været ledige i perioden med deres gennemsnitlige ledighedsgrad.</p> <p>I den registerbaserede arbejdsstyrke statistik (RAS) opgøres antallet af ledige som de personer, der ifølge CRAM var fuldt ledige i sidste uge i november.</p>
Fungicider	<p>Svampebekæmpelsesmidler, der anvendes til bekæmpelse af svampesygdomme.</p>
Funktionsfordeling	<p>Den funktionelle fordeling belyser formålet med de offentlige udgifter. Den viser, hvad de offentlige udgiftskroner anvendes til. I statistikken for offentlig forvaltning og service opdeles funktionerne i tre hovedgrupper: Overordnede offentlige tjenester, samfundsmæssige og sociale forhold og erhvervsøkonomiske forhold. Ikke-funktionsfordelte udgifter er især rentebetaling og andre omkostninger forbundet med gæld i offentlig forvaltning og service.</p>
Fængsel	<p>Frihedsstraf, som kan idømmes enten på livstid eller på tid fra 30 dage til 16 år.</p>
Færdssuheld	<p>Uheld, der er sket på en offentlig tilgængelig vej, plads eller lignende, når uheldet står i forbindelse med den trafikale benyttelse af de nævnte områder, og mindst en af de implicerede parter har været kørende. Som dræbte medregnes i færdssuheldsstatistikken alle dødsfald, der er en følge af færdssuheld, og som indtræffer indtil 30 dage efter uheldet. Som tilskadekomne medregnes alle øvrige personer, der efter politiets oplysninger er kommet til skade ved færdssuheld.</p>
Fødte	<p>Levendefødte + dødfødte.</p>
Første instans	<p>Omfatter første retsafgørelse i sager ved byretterne og landsretterne, herunder sø- og handelsretten.</p>
Førtidspension	<p>Social pensionsydelse, der efter ansøgning kan tilkendes personer i alderen 18-66 år. Pension kan tilkendes, når der er tale om en varig nedsættelse af erhvervs-evnen pga. fysisk eller psykisk invaliditet (helbredsbestemt førtidspension), eller når der foreligger et varigt forsørgelsesbehov af sociale og økonomiske grunde (behovsbestemt førtidspension). Tildelingskriterierne og de udbetalte beløbsarter varierer med pensionsformerne: Højeste, mellemste, almindelig og forhøjet almindelig førtidspension samt invaliditetsydelse.</p>
Genanvendelse	<p>Omfatter genbrug af affald i oprindelig form og genvinding af affald, fx genanvendelse af brugte flasker efter skylning og rensning.</p>
Generalhandel	<p>Opgørelse, der i princippet omfatter alle ind- og udførte varer.</p>
Generel fertilitetskvote	<p>Antal levendefødte pr. år pr. 1.000 kvinder i de fertile aldersklasser (15-49 år).</p>
Genetillæg	<p>Overtidstillæg, holddriftstillæg og forskellige former for smudstillæg.</p>
Gennemsnitlig omsætning	<p>Defineres som den samlede afgiftsangivne omsætning pr. registreringsenhed for de enheder, der har været i drift hele året.</p>
Gennemsnitlige antal deltagere	<p>For AMFORA er det gennemsnitlige antal deltagere for en periode beregnet som summen af deltagelsesgraderne inden for gruppen.</p>

Definitioner og ordforklaringer

Godstransportarbejde	Ét ton transporteret én km. – måles i tonkm.
Grundskolen	Omfatter 1.-10. klasse. 1.-9. klassetrin er obligatorisk. 8.-10. klasse kan også tages ved efterskoler.
Grundværdi	Værdiansættelse af jorden til en ejendom.
Guldbeholdning	Danmarks Nationalbanks beholdning af guld opgøres til en pris, der er baseret på den seneste officielle notering ("gold fixing") i London.
Gæld	Beløb, som en virksomhed eller person skylder. Der skelnes mellem fast gæld i form af fx obligationer og løs gæld i form af fx kassekredit og varegæld.
Handelsbalance	Værdien af udførslen minus værdien af indførslen.
Hektar (ha)	1 ha er lig 10.000 m ² , dvs. 100 ha er lig med 1 km ² .
Hensættelser	Forpligtelser, hvis størrelse eller forfaldstid ikke kendes med sikkerhed, fx udskudt skat og pensionsforpligtelser.
Herbicer	Ukrudtbekæmpelsesmidler, der benyttes til bekæmpelse af uønsket plantevækst i planteavlen.
HIV	HIV (Human Immundefekt Virus) er en virus, som angriber kroppens immunforsvar. En person, som er smittet med HIV, vil danne antistoffer mod dette og kaldes pga. den positive prøve for antistoffer for HIV-positiv.
Hjemmeboende barn	En person, der er under 25 år, som bor på samme adresse som mindst én af forældrene, som aldrig har været gift eller indgået registreret partnerskab, og som ikke selv har børn.
Hjælp efter lov om aktiv socialpolitik	Omfatter hjælpeforanstaltninger i henhold til lovene om aktiv social politik og social service i form af kontant støtte, fx hjælp til underhold eller uddannelse (revalidering) til familier eller enkeltpersoner, som pga. en social begivenhed er kommet i en økonomisk trangssituation uden mulighed for hjælp efter anden lovgivning.
Hjælpeenhed	En særskilt placeret lokal enhed, som producerer hjælpestoffer eller tjenesteydelser til de virksomheder, den betjener.
Hotel	Virksomhed, der yder ekstra service som fx forplejning til de overnattende gæster. Omfatter hoteller, moteller, kroer, feriepenionater, feriecentre, o.l., der tilbyder overnatningsmulighed til rejsende.
Hovedstadsområdet	Hovedstaden og for perioden 1. januar 1970-1979 følgende 18 omegnskommuner: Albertslund, Ballerup, Brøndby, Dragør, Gladsaxe, Glostrup, Herlev, Hvidovre, Høje Taastrup, Lyngby-Taarbæk, Rødovre, Søllerød, Taarnby, Vallensbæk, Værløse, Birkerød, Farum og Hørsholm. Pr. 1. januar 1980 yderligere syv omegnskommuner: Ledøje-Smørum, Ishøj, Allerød, Fredensborg-Humblebæk, Karlebo, Greve og Solrød. Fra 1. januar 1999 er Ballerup, Dragør, Høje Taastrup, Ishøj, Ledøje Smørum, Søllerød, Værløse, Allerød, Birkerød, Farum, Fredensborg-Humblebæk, Hørsholm, Karlebo, Greve og Solrød kommuner udskilt af Hovedstadsområdet og opdelt i by/land efter samme principper som øvrige kommuner i landet.
Husdyrtæthed	Husdyrtætheden udtrykker miljøbelastningen af plantenæringsstof (kvælstof) fra husdyrene på landbrugets dyrkede arealer. Et stigende antal kvæg, svin og fjer-

	<p>kræ vil alt andet lige medføre en større gyllemængde, som skal udsprede på landbrugsbedrifternes arealer. Dette kan være et miljøproblem, hvis plantevæksten ikke optager alt næringsstoffet, fordi den overskydende mængde udvaskes til vandmiljøet og medfører øget algevækst.</p>
Husholdningers forbrug	<p>Består af danske husholdningers udgifter til varer og tjenester såvel i Danmark som i udlandet. Fratrækkes danskeres køb i udlandet (turistudgifter mv.) og til lægges udlændinges køb i Danmark (turistindtægter mv.) fås husholdningernes forbrug på dansk område.</p>
Husleje	<p>Det beløb, der lovligt kan afkræves lejereren. Huslejen omfatter ikke varmebidrag, ligesom eventuel boligsikring ikke er fratrukket i huslejen.</p>
Husstand	<p>Omfatter i forbrugsundersøgelsen de personer, der bor sammen og har en høj grad af fælles økonomi. Logerende mv. danner egne husstande. I befolkningsstatistikken består en husstand af den eller de personer, der bor på en adresse.</p>
Hæfte	<p>Frihedsstraf, som kan idømmes fra syv dage til seks måneder. Personer, der udstår hæftestraf, har særlige rettigheder i forhold til personer, der udstår en fængselsstraf.</p>
Ikke-funktionsfordelte udgifter	<p>Denne hovedgruppe indeholder i offentlige finanser især rentebetalinger og andre omkostninger, der er forbundet med gæld i offentlig forvaltning og service. Betaling af renter på gæld er udtryk for, at nogle tidligere afholdte udgifter er finansieret ved låntagning snarere end ved hjælp af løbende skatter. Disse udgifter er ikke knyttet til de løbende aktiviteter og kan derfor ikke entydigt klassificeres til en særlig funktion.</p>
Ikke-markedsmæssig aktivitet	<p>Karakteriseres ved, at den udføres af det offentlige, af organisationer og foreninger eller af private husholdninger med henblik på eget forbrug.</p>
Ikke-vestlige lande	<p>Alle lande, der ikke er vestlige lande.</p>
IMF	<p>International Monetary Fund – Den Internationale Valutafond. Reservestillingen i IMF opgøres som forskellen mellem Nationalbankens aktiver og passiver over for IMF. Det vil sige forskellen mellem det af Danmark indbetalte beløb til IMF og IMF's beholdning af danske kroner.</p>
Import af varer og tjenester	<p>Omfatter dels alle varer (nye eller brugte), som mod betaling eller gratis definitivt får adgang til dansk økonomisk område fra den øvrige verden, og dels alle tjenester, som udenlandske enheder leverer til danske enheder.</p>
Imputerede bidrag til sikringsordninger	<p>Beregnet bidrag fra tjenestemænd m.fl. Disse bidrag svarer til den værdi for optjent pensionsret, som er tilregnet deres løn. Bidraget beregnes i praksis som den udbetalte pension for igangværende pensionsordninger.</p>
Indirekte målte finansielle formidlings-tjenester (FISIM)	<p>Beregnes som forskellen mellem pengeinstitutternes renteindtægter mv. og renteudgifter. I henhold til internationale rekommandationer fratrækkes dette beløb under et fra den erhvervsfordelte bruttoværditilvækst med det formål at kunne medregne renteforskellen i produktionsværdien inden for finansiell virksomhed uden samtidig at behøve at foretage en skønsmæssig fordeling af beløbet på rå- og hjælpepestoffer i erhvervene.</p>
Indkomsten	<p>Er i nationalregnskabssammenhæng lig med bruttonationalproduktet i faktorpriser. Beregnes ved fra bruttoværditilvæksten i basispriser at fratække andre produktionskatte, netto.</p>

Definitioner og ordforklaringer

Indkomsten i markedspriser	Denne dannes i nationalregnskabssammenhæng ved fra bruttonationalproduktet i markedspriser at fradrage formueindkomst samt udgifter til aflønning af ansatte (netto) til udlandet.
Indkomsterstattendeydelser	Omfatter kontanthjælp efter lov om aktiv social politik mv., arbejdsløshedsdagpenge o.l., sygedagpenge, offentlige pensioner, efterløn mv., orlovsydelser, stipendier og rentetilskud fra Statens Uddannelsesstøtte. Renteindtægter indgår ikke i overførselsindkomsten.
Indtægter fra jord og rettigheder	Omfatter væsentligst forpagtningsafgifter, koncessionsafgifter o.l.
Indvandrere	En indvandrer er født i udlandet. Ingen af forældrene er både dansk statsborger og født i Danmark. Hvis der ikke findes oplysning om nogen af forældrene, og personen er født i udlandet, opfattes personen også som indvandrer.
Input-output	En input-output tabel giver en detaljeret beskrivelse af samfundets produktionsstruktur og anvendelse af varer og tjenester. Tabellen kan således opfattes som en yderligere specifikation af nationalregnskabets tre hovedkonti for hhv. varer og tjenester, produktion og indkomstdannelse. Input-output tabellen udgør derfor en integreret del af nationalregnskabsstatistikken og er konsistent med nationalregnskabets data i såvel det enkelte år som over tid.
Insekticider	Insektbekæmpelsesmidler, der benyttes i planteavl.
Installationsmangler	En bolig har installationsmangler, hvis den mangler toilet, bad og/eller centralvarme.
Interessentskab	Et selskab med to eller flere deltagere, der har indgået en aftale om i forening at drive økonomisk virksomhed. Deltagerne er fuldt ansvarlige over for virksomhedens kreditorer.
Investering	Anskaffelser minus salg af fast ejendom og driftsmidler.
Investeringer, netto	Tilgang minus afgang af anlægsaktiver, dvs. fast ejendom (grunde, bygninger mv.) og driftsmidler (maskiner, køretøjer, inventar mv.). Tilgang opgøres til anskaffelsespris før afskrivninger og andre reguleringer og omfatter såvel købte som leasede aktiver. Afgang værdisættes til salgsprisen.
It-sektoren	It-erhvervene består af de virksomheder, der udbyder produkter og serviceydelser inden for elektronik, it, software, telekommunikation og andre områder, der primært er baseret på informationsteknologi. It-erhvervene kan statistisk opdeles i fire undergrupper, nemlig it-industri, it-engroshandel, telekommunikation og it-konsulentydelse. Disse grupper kan igen underopdeles på i alt 35 enkeltbrancher, heraf 16 industribrancher, ni engroshandelsbrancher, en telekommunikationsbranche og ni brancher inden for konsulentydelse.
Joule	Måleenhed for energi (GJ = 1 mia. joule).
Kapitalakkumulation	I offentlige finanser omfatter reale kapitalaktiviteter i sektoren for offentlig forvaltning og service. Kapitalakkumulation opgøres som: Faste nyinvesteringer + køb af bygninger (netto) = faste bruttoinvesteringer Faste bruttoinvesteringer + lagerforøgelse (netto) + køb af jord og rettigheder (netto) = kapitalakkumulation

Kapitalapparat	Se <i>Fast realkapital</i> .
Kapitaloverførsler	Påvirker enten givers eller modtagers formue. Af eksempler kan nævnes anlægs- og investeringstilskud, visse erstatninger samt nedskrivninger af lån og lignende ydelser, oftest af engangskarakter.
Kapitaloverførsler til og fra udlandet	Omfatter transaktioner af engangskarakter mellem udlandet og den offentlige sektor, private selskaber eller enkeltpersoner, der er hjemmehørende i Danmark. Der kan være tale om investeringstilskud til eller fra EU's institutioner og arv.
Kapitelstakster	Gennemsnitlige producentpriser opnået ved salg af korn (byg og hvede) fra høstens begyndelse til udgangen af december i høståret. Kapitelstaksterne beregnes af Danmarks Statistik og anvendes hovedsagelig i forbindelse med forpagtningskontrakter.
Kommanditselskab	Et selskab, hvor en eller flere af deltagerne hæfter solidarisk og med hele deres formue for selskabets forpligtelser (komplementarerne), mens de øvrige deltagere kun hæfter med et bestemt beløb (kommanditisterne).
Kommuner, amter og regioner	Danmark var indtil 1. januar 2007 inddelt i 271 kommuner; de 268 kommuner udgør 13 amter. Bornholms regionskommune samt København og Frederiksberg kommuner var uden for den amtskommunale inddeling. Christiansø, der er uden for kommuneinddelingen, administreres af Forsvarsministeriet. Fra 1. januar 2007 er Danmark inddelt i 98 kommuner og fem regioner.
Kontantpris	Kontant udbetaling på en ejendom med tillæg af kursværdien af prioriteterne.
Korrektioner i befolkningsregnskab	Omfatter forsvundne og genfundne danske statsborgere og er desuden en afstemningspost, hvori indgår annullationer af hændelser i foregående periode.
Korte videregående uddannelser	De korte videregående uddannelser omfatter uddannelser med en længde op til to år oven på den almen gymnasiale eller erhvervs gymnasiale uddannelse. Korte videregående uddannelser er fx ejendomsmægler, datamatiker og politibetjent.
Kriminalforsorgen	Direktoratet for Kriminalforsorgen varetager driften af åbne og lukkede anstalter, arresthuse og den fri kriminalforsorgs afdelinger.
Kriminalitetshyppighed	I undersøgelsen af kriminalitet og national oprindelse opgøres de aldersbetingede kriminalitetshyppigheder for de forskellige herkomstgrupper (indvandrere, efterkommer eller dansk) som indekstal, hvor 100 angiver landsgennemsnittet (dvs. talværdier over 100 angiver, at hyppigheden er over gennemsnittet). Endvidere er kriminalitetshyppighederne aldersstandardiseret, dvs. der er korrigeret for, at aldersfordelingen ikke er ens for de forskellige herkomstgrupper.
Kursreguleringer	Ændringer i værdien af aktier, obligationer og pantebreve, som følge af renteændringer siden sidste opgørelse.
Kvantumindeks	Kvantumindekset udtrykker de mængdemæssige ændringer i import og eksport.
Kvartil (nedre og øvre)	Nedre kvartil i en indkomstfordeling er det indkomstbeløb, der deler indkomstmottagerne, således at 25 pct. har en indkomst, der ligger under beløbet, og 75 pct. har en indkomst, der ligger over. Øvre kvartil deler tilsvarende indkomstmottagerne i 75 pct. med en indkomst, der ligger under, og 25 pct., der ligger over.
Kvartilfordeling	Efter en sortering af indkomstmottagere efter indkomststørrelse opgøres det, hvor stor en andel af indkomstmassen, hver fjerdedel af indkomstmottagerne

Definitioner og ordforklaringer

	råder over.
Kvotienter	Kvotienter inden for befolkningsstatistikken: <i>Aldersbetingede:</i> Antal levendefødte pr. år født af mødre i en given aldersklasse pr. 1.000 kvinder i den pågældende aldersklasse. Kvotienterne på femårs-aldersklasserne er beregnet som simple gennemsnit af kvotienterne for de enkelte étårs-aldersklasser af kvinder i de fertile aldre, hvorved man fjerner virkningerne af forskydningerne fra år til år i kvindernes aldersfordeling inden for de enkelte femårs-aldersklasser. <i>Generelle:</i> Antal levendefødte pr. 1.000 kvinder i de fertile aldersklasser, dvs. 15-49 år. <i>Summariske:</i> Antal levendefødte pr. 1.000 indbyggere.
Kvælstofilter	NOx er en betegnelse for nitrogenoxider eller på dansk: Kvælstofilter. Det er en kemisk forbindelse mellem et nitrogenatom og et eller flere oxygenatomer. Kvælstofilter spredes med vinden og bidrager til forurening af miljøet.
Kvælstofoxider (NOx)	Forbindelser af kvælstof og ilt, der dannes ved forbrænding. Kvælstofoxider er sundhedsfarlige i høje koncentrationer og kan i atmosfæren omdannes til salpetersyre, der øger nedbørens surhedsgrad og bidrager til algevækst.
Køb af bygninger, netto	Er ejendomserhvervelser, hvor de eksisterende bygninger er den væsentligste størrelse, minus tilsvarende salg.
Køb af jord og rettigheder, netto	Omfatter for det første ejendomserhvervelser, hvor jorden er det afgørende, minus salg. Endvidere indgår udgifterne til varig erhvervelse af forskellige udnyttelsesrettigheder.
Købekraftpariteter	Købekraftpariteter – også kaldet PPP (Purchasing Power Parities) – er forholdet mellem forskellige landes priser i de nationale valutaer for de samme varer eller tjenester. Købekraftpariteter anvendes først og fremmest ved omregning af BNP og andre nationalregnskabsposter til internationalt sammenlignelige størrelser. Ved anvendelsen af købekraftpariteter til omregning til en fælles valuta tages der højde for forskelle i prisniveauet. Ved omregning med valutakurserne tages der derimod ikke fuldt ud højde for forskelle i priserne. Købekraftpariteter anvendes derudover til opgørelse af prisniveauet i de lande, der sammenlignes.
Køretøjkilometer	Et køretøj, der har flyttet sig en kilometer.
Lagerforøgelser	Omfatter i nationalregnskabsstatistikken rå- og færdigvarelagre i fremstillingsvirksomhed, engros- og detailhandelslagre samt lagerforøgelser af en række varer, der foreligger særlige oplysninger om, først og fremmest landbrugets lagre og øvrige besætningsforskydninger samt EU-interventionslagre i Danmark. Består i statistikken over offentlige finanser primært af køb af varer til interventionslagre og strategiske lagre minus salg fra disse lagre.
Landbrugssektor	Omfatter landbrug, gartneri, pelsdyravl, jagt og biavl.
Lange videregående uddannelser	De lange videregående uddannelser omfatter både master-, kandidat- og ph.d.-uddannelser. Masteruddannelser er af længden et til to år, kandidatuddannelser er toårig og ph.d.-uddannelser varer tre-fire år.
Leasing	Ved leasing køber leasingselskabet typisk et leasingaktiv efter aftale med aktivets

	fremtidige bruger. Herefter leases – eller udlejes – aktivet til brugeren.
Ledige	Se <i>Arbejdsløse</i> .
Ledighedsgrad og gennemsnitlig ledighedsgrad	Ved opgørelsen af ledigheden i arbejdsløshedsstatistikken (CRAM) beregnes der en ledighedsgrad for hver enkelt af de personer, der har været berørt af ledighed i perioden. For forsikrede personer beregnes ledighedsgraden ved at sætte antallet af ledige timer i forhold til antallet af forsikrede timer i ugen. Hvis en person er arbejdsløshedsforsikret for 37 timer om ugen, og pågældende er ledig i 19 timer, vil ledighedsgraden være 0,514; hvis den samme person havde været arbejdsløshedsforsikret for 26 timer om ugen, ville ledighedsgraden være 0,731. En person med ledighedsgraden 1 er fuldt ledig, dvs. at den pågældende har været ledig i det antal timer, den pågældende er forsikret for i en given periode. På baggrund af de enkelte personers ledighedsgrader beregnes en gennemsnitlig ledighedsgrad. Den gennemsnitlige ledighedsgrad er et udtryk for den gennemsnitlige varighed af en ledighedsperiode. Den gennemsnitlige ledighedsgrad fås ved at summere ledighedsgraderne i perioden og dernæst dividere med antallet af ledighedsberørte personer i perioden.
Ledighedsprocenter	Der beregnes ledighedsprocenter for hhv. arbejdsløshedsforsikrede personer og for registrerede ledige i alt, dvs. arbejdsløshedsforsikrede inkl. ikke-forsikrede ledige. For begge beregninger gælder, at aldersafgrænsningen er 16-64 år (før 2006: 16-66 år), og at personer på efterløn og overgangsydelse ikke medtages. Ledighedsprocenten for registrerede ledige beregnes ved at sætte det gennemsnitlige antal ledige i forhold til arbejdsstyrken (RAS). Ledighedsprocenten for forsikrede beregnes ved at dividere den gennemsnitlige ledighed i perioden for de personer, der samtidig er forsikrede ultimo perioden, med antallet af forsikrede personer ultimo perioden.
Levendefødt	Barn, som kommer til verden med tydelige tegn på liv (dvs. ånder, skriger eller græder) uanset svangerskabsperiodens længde.
Liniefart	Angiver sejlads med skib i faste ruter og i regelmæssige, forud planlagte rundrejser.
Luftkvalitet	Et mål for koncentrationen af forskellige forurenende stoffer i luften. Ren luft indeholder 78 pct. kvælstof, 21 pct. ilt og 1 pct. ædelgasser mv.
Løbende overførsler	Kategorien anvendes i statistikken over offentlige finanser. Påvirker de løbende disponible indkomster. De består først og fremmest af overførsler til husholdningerne. Disse overførsler opdeles i sociale overførsler som folke- og førtidspension, tjenestemandspension, arbejdsløshedsdagpenge og efterløn, bistandsydelse, syge- og barselsdagpenge, børnetilskud mv. samt bolig sikring og boligydelse. Hertil kommer andre indkomstoverførsler som fx uddannelsesstøtte.
Løbende overførsler til og fra udlandet	Omfatter bl.a. private gaveydelse over grænsen og hjælp til udviklingslandene. Endvidere indgår overførsler mellem Danmark og EU's institutioner, på indtægtsiden støtten til dansk landbrug fra landbrugsfonden og på udgiftssiden Danmarks bidrag til EU's budget.
Løn/fortjeneste	Lønnen, også kaldet fortjenesten, omfatter alle lønmodtagerens indtægter i forbindelse med ansættelsesforholdet, herunder løn og arbejdsgiverbetalte dagpenge i forbindelse med sygefravær mv., feriebetalinger og såvel arbejdsgiver- og lønmodtagerbidrag til pensionsordninger.
	Se også <i>Aflønning af ansatte</i> .

Definitioner og ordforklaringer

Lønmodtagerorganisationer	Sammenslutning af lønmodtagere og arbejdsløse med samme fag/uddannelse og/eller med samme type arbejdsopgaver med det formål at arbejde for medlemmernes fælles interesser. De fleste lønmodtagerorganisationer er medlemmer af en hovedorganisation (fx LO, FTF og AC), mens et mindre antal står uden for hovedorganisationerne.
Lønmodtagernes Garantifond (LG)	LG er en lovbestemt sikring af lønmodtagernes krav på løn, feriegodtgørelse mv. i tilfælde af arbejdsgiverens konkurs, virksomhedens ophør eller lign.
Lønsum	Omfatter den samlede årlige lønudbetaling til alle ansatte på et arbejdssted samt eventuelle indbetalinger til arbejdsgiveradministrerede kapitalpensionsordninger. I beløbet indgår feriegodtgørelse, men ikke pensionsbidrag eller ATP.
Løsøre	Rørlige ejendele, fx møbler og maskiner.
Maksimal udjævningsprocent	Angiver, hvor stor en andel af indkomstmassen, der skal flyttes fra indkomstmodtagere med højere indkomst end den gennemsnitlige til indkomstmodtagere med lavere indkomst end den gennemsnitlige for at opnå en præcis ligelig fordeling.
Markedsmæssig aktivitet	Udøves i enheder, hvis formål det er at producere varer og tjenester til afsætning på markedet eller til egen anvendelse, normalt med den hensigt at opnå en for tjeneste herved.
Markedspriser	Svarer til køberpriser. Dette værdibegreb anvendes i det danske nationalregnskab kun for totalstørrelser (fx bruttonationalproduktet i markedspriser).
Markedsværdi	For nettotilgangen af børsnoterede obligationer beregnes denne som bruttotilgangen til kursværdi fratrukket udtrækninger til pari (kurs 100) og anden afgang til kursværdi.
Medianen	I en indkomstfordeling er medianen det indkomstbeløb, der deler indkomstmodtagerne, således at halvdelen har en indkomst, der ligger under beløbet, og halvdelen har en indkomst, der ligger over.
Mellemlange videregående uddannelser	Mellemlange videregående uddannelser er af varigheden to til fire år og efterfølger en almengymnasial eller erhvervsgymnasial uddannelse. Siden 2000 har det været muligt at blive professionsbachelor med en mellemlang videregående uddannelse, som giver mulighed for videreuddannelse ved masteruddannelser og særlige kandidatuddannelser. Mellemlange videregående uddannelser er fx sygeplejerske, folkeskolelærer og diplomingeniør.
Middellevetid	Det gennemsnitlige antal år, som personer i en given alder har tilbage at leve i, hvis deres dødelighed fremover (alder for alder) svarer til det niveau, som er konstateret i den aktuelle periode. Der findes altså en middellevetid svarende til enhver alder.
Miljøskatter	Omfatter afgifter lagt på affald, CO ₂ , SO ₂ , emballage, engangsservice, CFC, bekæmpelsesmidler, råstoffer, ledningsført vand, NiCd-batterier og klorerede opløsningsmidler.
Momsregistrerede virksomheder	Virksomheder registreret i toldvæsenets register over enheder indeholdelsespligtige for merværdiafgift (moms).
Naturalisation	Erhvervelse af dansk statsborgerskab.
Nettoprisindekset	Nettoprisindekset opgøres på grundlag af de priser, forbrugerne betaler for varer og tjenesteydelser, der indgår i det private forbrug, ekskl. indirekte skatter og

	<p>afgifter og inkl. pristilskud. Vægtgrundlaget er baseret på nationalregnskabets opdeling af det private forbrug på dansk område kombineret med oplysninger fra forbrugsundersøgelsen. Fra januar 2001 er grupperingen af varer og tjenesteydelser baseret på den internationale klassifikation for opdeling af husholdningers forbrug (COICOP).</p>
Nettoreproduktion	<p>Det antal levendefødte piger, som 1.000 kvinder ville sætte i verden i løbet af de fertile aldre 15-49 år, hvis de 1.000 kvinder fra 0-årsalderen antalsmæssigt reduceres svarende til årets dødelighedserfaringer, og de i hver aldersklasse føder netop så mange børn som angivet ved årets fertilitetskvotienter.</p>
NH4	<p>Se Ammonium.</p>
Nitrat	<p>Nitrat er et næringssalt, som i vandmiljøet bidrager til algevækst og forsurening.</p>
Normal arbejdstid	<p>Normal arbejdstid er den sædvanlige ugentlige arbejdstid, inklusive evt. normalt overarbejde.</p>
NOx	<p>Se Kvælstofilter.</p>
Nyregistrerede motorkøretøjer	<p>Nye motorkøretøjer, der indregistreres første gang. Importerede brugte motorkøretøjer, der registreres for første gang i Danmark indgår ikke i opgørelserne, men opgøres som brugtbilkøb.</p>
Obligationer	<p>Efter Værdipapircentralens etablering i 1979 består obligationer ikke længere som fysiske enheder. Obligationer prisfastsættes dagligt på Københavns Fondsbørs og udstedes i serier af staten, realkreditinstitutterne, andre obligationsudstedende institutter eller af erhvervsvirksomheder.</p>
Offentlig forvaltning og service	<p>Offentlig forvaltning og service omfatter de myndigheder og institutioner, hvis hovedfunktion det er at producere ikke-markedsmæssige offentlige tjenester og/eller at foretage omfordelinger af samfundets indkomster. Afgrænsningen af den offentlige forvaltning og service skal ses i forhold til de offentligt ejede virksomheder, som sammen med den offentlige forvaltning og service udgør den samlede offentlige sektor.</p>
Offentlig forbrugsudgift	<p>Den offentlige forbrugsudgift eller forbrug omfatter driftsaktiviteter i sektoren for offentlig forvaltning og service. Over halvdelen af den offentlige forbrugsudgift kan fordeles individuelt på personer. Resten er kollektivt offentligt forbrug. Opgøres fra omkostningssiden og fremkommer på følgende måde:</p> $\text{Aflønning af ansatte} + \text{forbrug af fast realkapital} = \text{bruttofaktorindkomst (BFI)}$ $\text{Bruttofaktorindkomst (BFI)} + \text{forbrug i produktionen} = \text{produktion}$ $\text{Produktion} + \text{sociale ydelser i naturalier} \div \text{salg af varer og tjenester} = \text{offentlig forbrugsudgift}$
Offentlige kursusudbydere	<p>Omfatter offentlige voksen- og efteruddannelsesinstitutioner samt selvejende institutioner, der modtager statslige tilskud.</p>
Offentlige kvasi-selskaber	<p>Offentlige kvasi-selskaber er karakteriseret ved, at deres regnskaber er integreret i stats- eller kommuneregnskaberne. Sektoren for offentlig forvaltning og service kontrollerer disse selskaber 100 pct. med tilhørende juridiske forpligtelser og dækker selskabers driftsunderskud eller modtager selskabers driftsoverskud. Det betyder, at disse virksomheder kun indgår i statistikken for offentlig forvaltning og service med deres over- eller underskud. Det offentliges dækning af kapital-</p>

Definitioner og ordforklaringer

	<p>udgifter til fx faste nyinvesteringer i selskaberne fremgår dog ikke af statistikken, da der i statistisk forstand er tale om, at det offentlige erhverver ejerandelsbeviser. Eksempler på offentlige kvasi-selskaber er DSB, kommunale forsyningsvirksomheder og dele af renovationsbranchen.</p> <p>Følgende forudsætninger gælder for et offentligt kvasi-selskab: Regnskaberne er i stats- eller kommuneregnskaberne; produktionen er markedsbestemt, fremstilles i stor skala og sælges hovedsageligt til den private sektor, dvs. indtægter ved salg udgør 50 pct. eller mere end de løbende driftsudgifter; selskaberne drives erhvervsmæssigt.</p>
Offentlige udgifter til kultur	<p>De offentlige udgifter til kultur omfatter nettodriftsudgifterne under Kulturministeriet og uddelingen af tipsmidler til kulturelle formål. Endvidere er kommuners og amters nettodriftsudgifter til kultur omfattet.</p>
Offentlige veje	<p>Vej, der er under bestyrelse af kommunerne, amtskommunerne eller Vejdirektoratet.</p>
Omsætning	<p>Indtægter ved salg af produkter og tjenesteydelser, der stammer fra firmaets primære drift. Omsætningen er opgjort efter rabatter og er ekskl. afgifter m.m., der direkte er forbundet med salget. Omfatter også arbejde udført for egen regning og opført under aktiver, fx bygning af egne maskiner.</p>
Omsætning mv.	<p>Omsætningen og andre driftsindtægter.</p>
Omsætningsaktiver	<p>Varelagre, likvide beholdninger, salgstilgodehavender samt let realisable værdipapirer, der ikke er bestemt til vedvarende eje.</p>
OMXC-aktieindeks	<p>Er fondsbørsens totalindeks og inkluderer alle aktier. OMXC erstattede den 15. juni 2001 det hidtidige totalindeks KAX.</p>
Opgave-/byrdefordeling	<p>Belyser med udgangspunkt i opdelingen af offentlig forvaltning og service i stat, kommuner og sociale kasser og fonde, hvordan opgaver og finansieringsmæssige byrder er fordelt mellem delsektorerne.</p> <p>Ved opgavefordelingen inden for det offentlige ses på, hvilken sektor eller myndighed der har det direkte ansvar for løsning af opgaven, hvad enten der er tale om levering af en ydelse eller en overførsel til borgerne. Den opgaveudførende enhed kan i mange tilfælde få udgiften helt eller delvist refunderet af andre offentlige myndigheder. Byrdefordelingen viser, hvordan den endelige finansieringsbyrde er fordelt på de forskellige offentlige delsektorer.</p>
Overordnede offentlige tjenester	<p>Denne hovedgruppe består i princippet af aktiviteter, der i deres natur er offentlige, dvs. at de ikke kan udføres af enkeltpersoner eller virksomheder. Hovedgruppen omfatter bl.a. den lovgivende forsamling, de lokale myndigheder, de lokale og overordnede udøvende organer, de overordnede penge- og finanspolitiske aktiviteter og deres organer, generel offentlig personalepolitik, centraliserede salgs- og købsaktiviteter, internationalt samkvem samt politi og forsvarsaktiviteter. Alle disse aktiviteter må anses for at være uundværlige i ethvert organiseret samfund.</p>
Par	<p>To voksne personer, der bor på samme adresse udgør et par i familiestatistikken, hvis de enten er gift med hinanden eller har indgået registreret partnerskab, eller hvis de har fælles børn uden at være gift med hinanden. Desuden medregnes ikke-gifte par uden fællesbørn, hvis der ikke er andre voksne på adressen, de er af hvert sit køn, ikke er søskende, og aldersforskellen er mindre end 15 år. Personer</p>

	ned til 16 år kan indgå i et samboende par. Se også <i>Enlig</i> .
Parcelhus	Fritliggende enfamiliehus, der overvejende eller udelukkende tjener som bolig, og hvor der som hovedregel kun er én bolig.
Partikler	Betegnelse for partikler, der kan holde sig svævende i luft. I visse situationer defineres svævestøv som partikler med diameter mindre end 10 µm. I andre tilfælde er svævestøvet defineret som de partikler, der opsamles ved en bestemt procedure, og som godt kan omfatte partikler større end 10 µm.
Passiver	Regnskabsmæssigt udtryk for hvordan den samlede formue (aktiver) er finansieret.
Pengeinstitutter	Består af danske banker og sparekasser med en arbejdende kapital (egenkapital, ansvarlig indskudskapital og indlån) større end 250 mio. kr.
Pengemængden	Pengemængden består af sedler og mønt uden for pengeinstitutsektoren med tillæg af husholdningernes, kommunernes og de ikke-finansielle virksomheders indskud på anfordring, opsigelse og tid i pengeinstitutterne.
Personindkomst	Omfatter summen af primær- og overførselsindkomst samt visse udenlandske indkomster, som ikke umiddelbart kan henføres til de ovenstående to indkomstarter.
Personkm	Transportenhed – en person transporteret en kilometer.
Persontransportarbejde	Måles i personkm.
Pesticider	Kemiske produkter til bekæmpelse af uønsket biologisk aktivitet, såsom insekter, ukrudt og svampe.
Prioriteter	Lån mod pant i fast ejendom.
Prisindeks for indenlandsk vareforsyning	Indekset belyser udviklingen i producenternes og importørernes salgspriser eksklusive moms og indenlandske punktafgifter. Vægtgrundlaget, der er baseret på nationalregnskabets produktbalance for 1998, er lig summen af import- og produktionsværdierne til hjemmemarkedet ekskl. moms og punktafgifter
Prisniveauindeks	Ved at sammenholde købekraftpariteten med valutakursen får man et udtryk for den reelle forskel i prisniveauer mellem lande. I EU-prisundersøgelsen angiver prisniveauindekset prisniveauet i det enkelte land i forhold til gennemsnittet af EU. Hvis et land har et prisniveauindeks højere end 100, betyder det, at prisniveauet i det pågældende land er højere end gennemsnittet i EU og omvendt.
Prisrelation	Forholdet mellem to priser. Anvendes til at belyse udviklingen i forholdet mellem et produkts pris og et til produktets fremstilling vigtigt produktionsmiddel.
Privat forbrugsudgift	Udgøres af summen af det samlede forbrug for husholdningerne og gruppen foreninger, organisationer mv., der omfatter den endelige anvendelse af den ikke-markedsmæssige produktion i private forbrugsorienterede, ikke-udbyttegivende institutioner.
Private kursusudbydere	Omfatter kursusaktivitet i privat regi, fx private kursusvirksomheder, lønmodtager- og arbejdsgiverorganisationer, forvaltningsskoler og en række selvejende institutioner, samt kurser i oplysningsforbund, der ikke er i regi af daghøjskoler.
Produktionsskatter	Omfatter afgifter på produkter samt andre produktionsskatter. Sidstnævnte består altovervejende af ejendomsskatter samt vægtafgifter på motorkøretøjer an-

Definitioner og ordforklaringer

	vendt i produktionen.
Påbegyndt byggeri	Den fysiske påbegyndelse af byggearbejdet. For erhvervsbygninger til landbrug mv. anmeldelsestidspunktet for byggearbejdet.
Realkredit-obligationer	Obligationer udstedt af realkreditinstitutter.
Registrerede skibe	Skibe på mindst 20 BT i privat eller offentligt eje, dog undtagen Søværnets skibe.
Registreret partnerskab	Registreret partnerskab er en ægteskabslignende relation mellem to personer af samme køn.
Rejser	Omfatter i betalingsbalancestatistikken indtjening ved udlændinges rejser og ophold her i landet og udgifter ved danskeres rejser og ophold i udlandet samt indtægter og udgifter ved grænsehandel.
Rene næringsstoffer	Gødningsforbruget: Indholdet af henholdsvis kvælstof (N), fosfor (P) og kalium (K) i de enkelte gødninger.
Renteindtægter	Omfatter i indkomststatistikken såvel private som erhvervs-mæssige renteindtægter. I forbrugsundersøgelsen indgår kun private renteindtægter.
Renteindtægter, udbytter mv.	Omfatter inden for offentlige finanser – ud over de egentlige nominelle renter, dividender o.l. – tillige kursgevinster minus eventuelle tab.
Renteudgifter mv.	Omfatter inden for offentlige finanser, såvel egentlige, pålydende eller nominelle renter som fordelte emissionskurstab og udgifter til leje af jord og rettigheder. Emissionskurstabet indgår (afskrives) i takt med, at lånene faktisk afdrages.
Reproduktionstallet, netto	Se <i>Nettoproduktion</i> .
Returpapir	Indsamlet, delvist rensat og oparbejdet brugt papir.
Råvareprisindekset	Indekset belyser udviklingen i priserne for importerede uforarbejdede råvarer og brændstoffer og er et delindeks af prisindekset for indenlandsk vareforsyning.
Salg af egne produkter	Faktureret salg af varer, som den enkelte virksomhed selv har tilvirket, behandlet eller samlet, samt varer, som virksomheden har ladet fremstille andetsteds på basis af materiale leveret af virksomheden.
Salg af varer og tjenester	Faktureret salg af varer og tjenester, som den enkelte virksomhed selv har tilvirket, behandlet eller samlet, samt varer, som virksomheden har ladet fremstille andetsteds på basis af materiale leveret af virksomheden.
Samfundsmæssige og sociale forhold	Denne hovedgruppe omfatter forskellige personorienterede tjenester, der udbydes til husholdningerne og enkeltpersoner. Hovedgruppen omfatter uddannelse, sundhedsvæsen, social sikring, forskellige velfærdsmæssige tjenester, bolig og nærmiljø samt kulturelle, fritidsmæssige og religiøse tjenester.
Samlet fertilitet	Se <i>Fertilitet, samlet</i> .
Samlet indkomst	Forbrugsundersøgelsens data fremkommer ved at sammenholde forskellige datakilder. Det har derfor også været muligt at opstille et bredere indkomstbegreb end i den generelle registerbaserede indkomststatistik. I forbrugsundersøgelsens samlede indkomst indgår således bl.a. også indkomst ved sort arbejde, forskellige gevinster mv. For selvstændige er evt. virksomhedsrenteudgifter fratrukket.

Sammenhængende socialstatistik	Samlet årlig opgørelse over personer, der har modtaget indkomstersttende ydelser. Der kan enten være tale om modtagelse af midlertidige ydelser, dvs. arbejdsløshedsdagpenge, syge/barselsdagpenge, kontanthjælp/revalidering, orlov, aktivering – eller om modtagelse af varige ydelser, dvs. folkepension, førtidspension eller efterløn/overgangsydelse. I opgørelsen skelnes mellem berørt ydelse, som er de ydelsesarter, personen har modtaget i løbet af året, og dominerende ydelse, som er den ydelsesart, der inden for året dominerer mht. varighed.
SDR	Særlige trækingsrettigheder i IMF (se <i>IMF</i>). SDR er et internationalt betalingsmiddel, som kan benyttes til betalinger mellem centralbankerne indbyrdes og mellem centralbankerne og IMF.
Sigtelse	Mistanke om strafbart forhold fremsat af politiet.
SITC	Standard International Trade Classification, udarbejdet af FN.
Skatkammerbeviser	Værdipapirer udstedt af staten med tre eller seks måneders løbetid. Skatkammerbeviser har ingen påtrykt rente, men den effektive rente bestemmes som forskellen mellem priser på købstidspunktet og hovedstolen. Skatkammerbeviser sælges hovedsagelig til pengeinstitutterne.
Skatter og afgifter	Defineres i statistikken over offentlige finanser som obligatoriske ydelser, der udskrives til sektoren for offentlig forvaltning og service uden nogen speciel modydelse. I den generelle statistik fordeles skatter og afgifter bl.a. på skattearter og nationalregnskabsgrupper. Indplaceringen af skatter og afgifter på de forskellige dele af nationalregnskabet er et forsøg på at afspejle de enkelte skatter og afgifters forskelligartede påvirkning af samfundsøkonomien. Skatterne og afgifterne opdeles i nationalregnskabet i produktions- og importskatter og løbende indkomst- og formueskatter samt kapitalbeskatning, og endvidere i bøder og obligatoriske gebyrer samt obligatoriske bidrag til sociale ordninger. Ved grupperingen af skatter og afgifter efter art er der alene taget hensyn til disses udskrivningsgrundlag.
Smalfortjeneste	Begrebet er det, der kommer tættest på det, som de fleste lønmodtagere forstår ved en timeløn.
SO2	Se <i>Svovldioxid</i> .
Sociale ydelser i naturalier	Det er betegnelsen for fx sygesikringsydelse og hjælpemidler, som sektoren for offentlig forvaltning køber på markedet og fordeler til husholdningerne i form af hel eller delvis betaling til markedsproducenter for at levere visse specifikke produkter til husholdningerne.
Spillefilm	Film optaget til forevisning som biografilm (long film) med en længde på over 1.600 meter 35 mm film (ca. en times spilletid). Film under 1.600 meter defineres normalt som kortfilm (ofte dokumentarfilm).
Statsgældsbeviser	Statspapirer med en løbetid på under to år.
Statsobligationer	Obligationer udstedt i Danmark af den danske stat.
Statsstøttede teatre	Foruden Det Kgl. Teater og landsdelsscenerne de teatre, som af Teaterrådet i henhold til loven om teatervirksomhed får bevilget statsstøtte.
Straffelovs-overtrædelser	Omfatter sædelighedsforbrydelser, voldsforbrydelser, ejendomsforbrydelser og andre forbrydelser, heraf statsforbrydelser, falsk forklaring, salg af narkotika mv.

Definitioner og ordforklaringer

Subsidier	Omfatter alle løbende overførsler fra det offentlige til virksomheder med en markedsrettet produktion. De samlede subsidier fordeles til henholdsvis offentlige kvasi-selskaber og private virksomheder. Subsidiernes opdeles efter om det er produktsubsidier, dvs. tildeles proportionalt med produktion af varer, eller andre produktionssubsidier. Dækning af underskud i offentlige kvasi-selskaber klassificeres som produktsubsidie.
Summarisk fertilitetskvote	Se <i>Fertilitetskvote, summarisk</i> .
Svovldioxid	Svovldioxid (SO ₂) – på dansk svovltveite – er en giftig luftart, der fremkommer som biprodukt ved afbrænding af fx kul og olie. Svovldioxid spredes med vinden og bidrager til forurening af miljøet.
Sygesikring	Ordning, der sikrer alle bosat i Danmark adgang til sygdomsbehandling og sundhedsvæsenets faciliteter uanset helbred, alder og indtægt. De sikrede kan uanset indtægtsforhold vælge mellem gruppe 1 med bl.a. fast og gratis lægehjælp og gruppe 2 med frit lægevalg og reduceret betaling.
Sælgerpantebrev	Pantebrev med sælger som kreditor og køber af fast ejendom som debitor.
Særlovsovertrædelser	Lovovertrædelser, som ikke er omfattet af straffeloven, fx overtrædelser af færdselsloven, lov om euforiserende stoffer, våbenloven samt skatte- og afgiftslove.
Søtransport	Kategori i betalingsbalancestatistikken. Indtægterne omfatter dels danske rederiers indtjening ved sejlads i udenrigsfart undtagen fragt af varer fra udlandet til Danmark, og dels udenlandske rederiers udgifter her i landet til bl.a. bugsering og skibsmæglere. Udgifterne omfatter dels danske rederiers udgifter i fremmede havne, og dels udgifter til søfragten på importen ved udenlandske rederier.
Tilgang	Omfatter i uddannelsesstatistikken personer, der i løbet af en given periode (1. oktober til 30. september det følgende år) tilmelder sig en uddannelse eller en uddannelsesgruppe.
Tiltalefrald	Undladelse i henhold til retsplejeloven af at rejse tiltale i en straffesag, fx hvis sagen er bagatelagtig eller over for unge.
Timecharter	Indtægter ved udlejning af skibe.
Togkm	Transportenhed – et tog bevæget en kilometer.
Tonkm	Transportenhed – et ton gods transporteret en kilometer.
Tonnage	Angiver kapacitet af et skib. Et mål for tonnagen er bruttotonnagen (BT).
Trafikarbejde	Antal kørte kilometre.
Transportarbejde	En beregning af danske lastbilers transport, som både tager hensyn til godsmængde og turens længde. Det måles i tonkm, der defineres som et ton gods transporteret en kilometer.
Trampfart	Angiver sejlads med skibe, der ikke er i linjefart.
Transit/transfer lufttrafik	Angiver trafik, der mellemlander. Transit angiver, at rejsen fortsætter med samme fly. Transfer angiver, at der skiftes fly.
Udslip	Udslip af forurenende stoffer i fast, flydende eller gasformig tilstand.

Udstedte byggetilladelser	Tilladelse til at påbegynde byggeri givet af den kommunale bygningsmyndighed.
Udtræk af indkomst fra kvasiselskaber	Beregnes for de offentlige selskabslignende driftsvirksomheder, der optræder på de offentlige regnskaber, men som ikke indgår i offentlig forvaltning og service, fx havnevæsener og Finanstilsynet. Ved beregningen af overskuddet indgår de beregnede afskrivninger som en driftsudgift. Endvidere indgår statens andel af Nationalbankens overskud.
Valg, folketingsvalg	Folketingsvalg afholdes med højst fire års mellemrum.
Valg, regionsvalg	Regionsvalg afholdes hvert fjerde år. Første gang var i november 2005 med henblik på sammensætningen af regionsrådene, der trådte i funktion i forbindelse med reformen af den administrative struktur 1. januar 2007.
Valg, kommunale	Valg til de kommunale råd afholdes hvert fjerde år.
Valg, menighedsrådsvalg	Menighedsrådsvalg afholdes hvert fjerde år i november måned blandt folkekirken medlemmer.
Valg, Europa-parlamentet	Valg til Europa-parlamentet afholdes hvert fjerde år.
Valutareserven	Danmarks Nationalbanks beholdning af likvide midler, der kan benyttes til betalinger over for udlandet. Valutareserven består af Nationalbankens guldbeholdning, fordringen på Den Internationale Valutafond (IMF) og Den Europæiske Central-bank, reservestillingen i IMF og Nationalbankens fordringer på udlandet.
Vandforsyning	En vandforsyning består af ét eller flere vandværker, én eller flere indvindingsboringer og et forsyningsnet. Almene vandforsyninger karakteriseres ved enheder, som forsyner mindst ti husstande med drikkevand.
Vandringsoverskud	Nettoindvandring: Indvandring minus udvandring.
Vandværk	Ved vandværk forstås et vandbehandlingsanlæg med hertil knyttet rentvandsbeholder. Råvandstilførslen kan stamme fra én eller flere indvindingsboringer.
Vareforbrug	Det forbrug, som medgår til omsætningen i form af rå- og hjælpeoffer, handelsvarer og energiprodukter samt direkte udgifter i forbindelse med købet som fx told og fragt.
Vareforbrug mv.	Vareforbrug og køb af lønarbejde og underentrepriser.
Varer	I betalingsbalancestatistikken opgøres både import og eksport af varer fob, hvilket i praksis vil sige, at udenrigshandelens importangivelser cif reduceres for påløbne fragtomkostninger ved søtransport. Endvidere korrigeres udenrigshandelstatistikken for en række mindre poster.
Varetægtsfængsling	Frihedsberøvelse iflg. retskendelse for at sikre en sigtet persons tilstedeværelse.
Vestlige lande	Vestlige lande omfatter alle EU-lande samt Island, Norge, Andorra, Liechtenstein, Monaco, San Marino, Schweiz, Vatikanstaten, Canada, USA, Australien og New Zealand.
Videregående uddannelser	Alle videregående uddannelser er erhvervskompetencegivende. Videregående uddannelser opdeles i korte, mellemlange og lange alt efter længden på uddannelsen.
Vielseskvotient	Antal vielser pr. 1.000 indbyggere.

Definitioner og ordforklaringer

Virksomhed	En lokal økonomisk enhed.
Virksomme stoffer	Bekæmpelsesmidler. Indholdet af aktive stoffer i de enkelte bekæmpelsesmidler, dvs. uden fyldstoffer, vand mv. Mængden af virksomme stoffer varierer med bekæmpelsesmidlet (fra ca. 10 pct. til ca. 80 pct. af handelsmængden).
Voksen- og efteruddannelse	Omfatter voksen- og efteruddannelse efter afslutning af grundskoleniveauet. Kursusaktiviteten sigter mod at erhverve eller vedligeholde kompetencer.
Værditilvækst	Værditilvækst beregnes som nettoomsætning minus vareforbrug.
Ægtepar	I familiestatistikken er et ægtepar to personer, der er gift med hinanden, og som bor på samme adresse.
ØMU-gæld	ØMU-gælden er en konsolideret opgørelse af udvalgte gældsposter (til nominel værdi) for offentlig forvaltning og service. Disse passivposter er: 1) Sedler og mønt samt indskud, 2) værdipapirer undtagen aktier og 3) lån. En mere fuldstændig opgørelse er den såkaldte nettogæld (til markedsværdi) som offentliggøres i sammenhæng med de finansielle konti for offentlig forvaltning og service. Nettogælden beregner forskellen imellem de samlede finansielle aktiver og passiver.
Øvrige tjenester	I betalingsbalancen en række transaktioner af løbende karakter, fx vedrørende land- og lufttransport, forsikringer og licenser.